

Valeriu CABAC, conferențiar universitar, doctor
 Oxana SCUTELNIC, doctorandă, lector superior
 (Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți)

The Summary

The learning styles represent those cognitive, affective, and generally psychological features that show the ways in which a learner perceives, interacts with and responds to the learning environment. The abundance of theoretical models on learning styles is a consequence of that fact that the explanation of student's choice of a particular learning strategy is found at the two areas intersection: the context and individual features. In differentiated instruction the teacher creates the learning environments adapted to students' diversity. In traditional instruction the possibility to create various learning environments is limited. Information technologies, in particular those known as Web 2.0 tools, allow the creation of virtual learning environments with much wider possibilities. The article describes the possibilities of creating such environments.

Deși noțiunea de învățare a fost și este o temă frecventă de discuții, atât în rândul pedagogilor, psihologilor, dar și al sociologilor, până în prezent nu există o definiție unanim acceptată a acestei noțiuni.

Fiind un fenomen universal, multidimensional și multinivelar, în accepțiunea postmodernă, învățarea este privită drept:

- (a) un produs cantitativ și calitativ al cunoașterii;
- (b) o structură cu potențial mnemonic și posibilități de reproducere creativă;
- (c) un proces de achiziție de fapte, abilități și metode;
- (d) o activitate de realizare a unor seturi noi de semnificații și sensuri;
- (e) o capacitate superioară de înțelegere, interpretare și reinterpretare a realității percepute;
- (f) un proces de traducere a noilor cunoștințe, trăiri și abilități în comportamente cognitive și/sau emoțional-afective;
- (g) o matrice specifică și preferențială de tratare/procesare/prelucrare a sarcinilor de învățare, prin care instruitul pune în mișcare strategiile de învățare, adaptându-le la cerințele unui mediu nou creat. Această matrice poartă denumirea de *stil de învățare* [1, p. 15-16].

În comunicare ne vom centra asupra stilurilor de învățare, mai precis, asupra modalității de luare în considerație a stilurilor de învățare a studenților la proiectarea/realizarea procesului de formare prin utilizarea unor instrumente informatice noi.

Stilul de învățare este o subcategorie a stilului de cunoaștere, care, la rândul său, este o subcategorie a stilului de viață. În continuare, prin *stil de învățare* vom înțelege un complex de caracteristici umane intercorelate și stabilizate în timp și spațiu, un model care combină operațiile interne și externe rezultate din comportamentul, personalitatea, cogniția, reactivitatea specifică și orientarea preferințelor/opțiunilor, toate exprimând nivelul de dezvoltare al subiectului și reflectate în conduita sa specifică [2].

Vom face, mai întâi, o scurtă trecere în revistă a principalelor modele ale stilurilor de învățare [3].

Modelul Fleming și Mills se concentrează pe modalitățile senzoriale prin care instruitul percepe informația. Cei doi autori identifică cinci stiluri de învățare: (a) vizual; (b) auditiv; (c) citit-scriș; (d) kinestezic; (e) multimodal (combină cel puțin două din preferințele enumerate mai sus).

Modelul Kolb pornește de la premisa că procesarea informației este influențată de experiența pe care instruitul o acumulează sau o deține la un moment dat. Autorul teoriei învățării experimentale, David Kolb, identifică patru moduri de învățare: prin experiență concretă, prin observare reflexivă, prin conceptualizare abstractă și prin experimentare activă.

Honey și Mumford, în baza modelului Kolb, au elaborat patru stiluri individuale de învățare, dezvoltând ideea că fiecare persoană percepe, procesează și reprezintă informația într-un mod diferit. Cele patru stiluri sunt: teoreticienii, pragmaticii, activiștii și reflexivii.

Modelul 4Mat, elaborat de Bernice McCarthy, propune o clasificare bazată pe utilizarea preponderentă

a uneia din cele două emisfere cerebrale sau a utilizării lor integrate. Cele patru stiluri, identificate de autor sunt: inovativ, analitic, pragmatic, dinamic.

Modelul Eunn și Eunn reprezintă o încercare de a integra o varietate de componente ale stilului de învățare cu scopul de a fi obiectivate în proiectarea strategiilor de instruire. Modelul amintit are cinci dimensiuni: (a) ambientală; (b) emoțională; (c) sociologică; (d) fiziologică; (e) psihologică.

Modelul Felder și Silverman reprezintă un alt model integrativ, cunoscut sub numele de *index al stilurilor de învățare*. Acest model conține patru dimensiuni; (a) activ-reflexiv; (b) concret-intuitiv; (c) vizual-verbal; (d) secvențial-global.

Prin ce se explică numărul mare de modele ale stilurilor de învățare? Se poate ușor constata că premisele teoretice de la care pornesc autorii acestor modele sunt diferite. Mai mulți cercetători evidențiază componenta cognitivă, latura personală și cea contextuală a stilului de învățare. Daniela Mara [4] consideră că explicația alegerii de către student a unei strategii particulare de învățare se găsește la intersecția dintre două domenii: contextul și particularitățile individuale.

Generalizând mai multe puncte de vedere, prof. Ioan Neacșu afirmă că stilul de învățare apare drept o combinație a următorilor factori:

- (1) preferința pentru o manieră dominantă de percepție a unei unități/sarcini de învățare, de organizare, înțelegere și prelucrare a informației;
- (2) opțiunea pentru un model relativ explicit de strategii, metode, instrumente, tehnici și procedee de învățare;
- (3) conduita relativ explicită privind utilitatea valorilor emoționale, motivaționale, caracteriale.

Analiza celor mai utilizate modele ale stilurilor de învățare a permis de a identifica următoarele dimensiuni principale ale acestor modele:

- dimensiunea *ambientală*: iluminarea, sunetul, temperatura, organizarea locului de studii;
- dimensiunea *emoțională*: motivația, responsabilitatea, perseverența;
- dimensiunea *fiziologică*: perceperea informației (vizual, auditiv etc.);
- dimensiunea *hermeneutică*: înțelegerea informației (secvențial, global);
- dimensiunea *logică*: organizarea informațiilor (inducția, deducția);
- dimensiunea *psihologică*: prelucrarea/procesarea informației (activă, reflexivă);
- dimensiunea *sociologică*: activitate solitară, activitate în grup.

Luarea în considerație a tuturor dimensiunilor enumerate în învățământul tradițional (netehnologizat) este imposibilă. Or, calitatea formării poate fi îmbunătățită numai dacă fiecare student se va confrunta constant sau cât mai frecvent cu situații didactice prolifică pentru el (instruirea diferențiată). Pentru aceasta, studentului trebuie propuse concomitent mai multe situații de învățare, din care el va alege una conformă preferințelor sale de învățare. Practica formării demonstrează că asemenea situații pot fi create prin utilizarea instrumentelor informatice. Aceste instrumente, dezvoltate în ultimul deceniu, se referă la un domeniu cunoscut sub numele Web2.0.

Instrumente Web2.0 în instruirea diferențiată

World Wide Web (WWW) sau, prescurtat, Web, este o colecție de documente electronice legate între ele ca pânza unui păianjen. Documentele pot conține texte, imagini, secvențe audio sau video și sunt păstrate în calculatoare numite servere Web.

Etapa inițială de constituire a Web-ului, cunoscută azi sub denumirea Web1.0, poate fi caracterizată prin existența unui număr relativ mic de persoane, care elaborau documente („scriitorii”), și un număr mare de utilizatori, care citeau aceste documente („cititorii”). Din aceste considerente, Web1.0 mai este denumit epoca „cititorilor” [5].

Aproximativ din anul 2006, Web-ul a intrat într-o perioadă nouă, numită convențional Web2.0. Nu există o definiție unanim acceptată a fenomenului Web2.0. Pot fi evidențiate câteva caracteristici importante ale acestui concept: forța inteligenței colective; conținutul generat de utilizatori (Web2.0 poate fi numit epoca „scriitorilor”); fluxurile de știri: Internetul ca platformă/ spațiu de depozitare a documentelor ce pot fi partajate cu alți utilizatori. Caracteristicile enumerate conturează dimensiunea *colaborativă* a Web-ului [6].

Web-ul posedă câteva caracteristici didactice importante:

- posibilitatea de *publicare* a surselor pentru învățare de către profesor și a rezultatelor învățării de către studenți;
- posibilitatea de *comunicare* între polii procesului didactic (studenți, profesori, conținuturi);
- *accesul* deschis în timp și spațiu la sursele de formare.

Utilizarea diverselor instrumente de publicare, comunicare și acces permite crearea unor medii de învăța-

re în care studenții se simt confortabil.

Menționăm că varianta cea mai recomandată de utilizare a tehnologiei informației și a comunicațiilor în învățământ este varianta mixtă (engl. blended learning) în care situațiile de învățare „față-în-față” (engl. face-to-face) se alternează cu situații de învățare la distanță (engl. distance learning).

Aducem în continuare (tab. 1) mai multe exemple de situații de învățare, pentru care sunt propuse instrumente informatice.

Tabelul 1. Situații de învățare și instrumente informatice

Situația de învățare	Instrumente posibile
1. Studiarea consemnelor pentru activitatea în cadrul cursului (rezolvarea exercițiilor, realizarea sarcinilor individuale sau de grup)	Platformă de învățare, blog, poșta electronică
2. Studiarea conținutului unui curs	Platformă de învățare (de ex., Moodle), videoconferință, blog, servicii de partajare a resurselor audio (de ex., Myspace) sau video (de ex., YouTube)
3. Citirea unui text într-o limbă străină	Dicționar bilingv online
4. Generalizarea unui conținut: elaborarea cuvintelor cheie	Sistem de marcare (de ex., del.icio.us)
5. Discuția cu un coleg (colegi) a soluției unei probleme	Instrumente de comunicare: chat, Skype, grup de discuții prin e-mail
6. Consultație individuală	Poșta electronică, chat, Skype
7. Consultație în grup	Flash meeting, Skype
8. Elaborarea unei prezentări	Aplicații pentru elaborarea prezentărilor: MS PowerPoint, OpenOffice Impress, Adobe Flash
9. Elaborarea unei prezentări în grup	Google Docs
10. Perfectarea unui raport	Editoare de texte (de ex., MS Word), servicii de partajare a imaginilor (de ex., flickr), dicționar explicativ/ortografic online
11. Perfectarea unui raport în grup	Google Docs, servicii de partajare a imaginilor (de ex., flickr), dicționar explicativ/ortografic online

Concluzii

1. Utilizarea la studierea unui curs a instrumentelor din tab. 1 presupune un anumit grad de formare digitală a cadrului didactic. Practica de formare demonstrează necesitatea constituirii unor *rețele de formatori*, care ar include cadre didactice de la diverse universități și care predau discipline similare. Membrii rețelei pot partaja resursele altor colegi (în condiții de reciprocitate) și, prin aceasta, propune studenților conținuturi variate, ce pot fi asimilate pe diverse căi.
2. Studenții trebuie ajutați să-și identifice stilurile preferențiale de învățare la începutul studiilor la facultate.
3. Cadrele didactice trebuie să propună studenților spre utilizare cât mai multe instrumente informatice, adaptabile la stilurile lor de învățare.
4. Experimentul realizat la Catedra de informatică aplicată și tehnologii informaționale a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți a demonstrat impactul benefic al instruirii diferențiate prin intermediul instrumentelor informatice.

Bibliografie:

1. Neacșu, I. Învățarea academică independentă. Ghid metodologic. București: Universitatea din București, 2006. 62 p.
2. Keefe, J. W.; Ferrell, B. G. Developing a defensible learning style paradigm. În: Educational Leadership, n° 48 (2), 1990.
3. Bernat, E.-S. Tehnica învățării eficiente. Cluj-Napoca: Presa universitară clijeană, 2003. 268 p.
4. Mara, D. Stiluri de învățare la studenți. Rezumatul tezei de doctorat. Cluj-Napoca: Universitatea „Babeș-Bolyai”, 2010.
5. Cabac, V. Probleme didactice ale implementării tehnologiilor informaționale și de comunicare în sistemul educațional. În: Promovarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale în educație: Conf. șt.-practică, 26-27 iunie 2009, Chișinău / coord.: S. Caisîn. Chișinău: Institutul de Formare Continuă, 2009. p. 84-91.
6. Lupu, I. Profesionalizarea formării inițiale a profesorilor de informatică prin strategii interactive / Ilie Lupu, Corina Negara. Bălți: Presa universitară bălțeană, 2011. 158 p.